

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEK K 1.25. ZA TROMJESEK K 3.75 POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRAN-KIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

OGLASNI PO CIENIKU.

Madjarska zastava u plamenu.

Prag, 11. veljače.

Danas je bila obdržana na Žofjinom otoku prosvjedna skupština Hrvata protiv magjarskog nasilja u Hrvatskoj. Skupštinu je otvorio zastupnik Metelka, te je slušaocima razumio razloge zašto su se danas sastali.

Zatim je zastupnik Klofač u dvosatnom govoru predočio sadašnje sramotno stanje u Hrvatskoj. Govornika se je slušalo sa velikom pozornošću.

U ime Slovenaca govorio je pravnik Radej. Onda su govorili Rusi, Poljaci i Srbi, na što se je poprimila jedna rezolucija, u kojoj se najoštrije osudjuje zulum u Hrvatskoj.

Iza skupštine krene prosvjedna povorka preko glavne ulice. Policija je nastojala zapričiti put djacima na Vlacavove namjesti. Medjutim počeo demonstracije. Policija izazvala djake.

Prije nego je povorka došla na Vlacavske namjesti, razvije magjarsku državnu zastavu te je upalil.

Izgleda da je prije bila namočena neakvim špiritom, jer čim joj je bio upaljen jedan kraj namah je gorjela sva uz trnebesne poklike: Doli Cuvaj! Doli Khuen! Doli sa magjarskom nagodbom! Živila Hrvatska!

Djaci učiniše kordun. Policija se u prvi mah smela. Djaci zapjevahu „Liepu našu“, Publika diže kape. Narod česki intonira „Hej Slovane“. U ovaj čas policija, jer je već bila saznama, da su djaci izgorili državnu magjarsku zastavu u znak preloma Hrvatske sa Ugarskom, golim sabljama navalila na djake. Policija je luštala po djacima kao po svinjama. Bilo ih ranjenih na desetine.

Djaci goroluci ne mogli se braniti. Vikali su: puaj policija! Narod im se pridružio. Mnogo ih upušteni. Dr. Kramarž intervenirao je kod namjestnika Thuna, da se pusti nevine djake na slobodu.

Ogorčenje veliko izmijeda Čeha, što se je i austrijska policija stavila sada u službu Magjara.

Prosvjedna skupština u Beču.

Beč, 8. veljače.

Večeras je hrv. i srp. djaštvo održalo prosvjednu skupštinu, na kojoj se imalo vićati o prilikama u Banovini.

Iza kako je predsjednik med. Trešić skupštini otvorio, referirao je o dnevnim redu iur. *Poduje*. Referent prešavši preko pitanja opisivanja jednoga stanja u Banovini, koje je i onako skupštinarima i odveć dobro poznato, stade se baviti temeljem ovog stanja, unije sa Ugarskom. Otkadeta je sklopljena, dočično Hrvatskoj nametnula nagodba, Banovina nije imala mirne vladavine. Cielo to doba nove unije karakterizovano je neprestanim tvravicama; krize u Hrvatskoj nikada nije nestalo, nekada je samo bila latentna, da onda uvijek periodično uzbućne donasajući svaki put narodu većih nesreća. To je doba uzajamnog varanja Magjara i Hrvata. Oni misle, da će se Hrvati ipak dati sklonuti, da se smire sa sudbinom jedne magjarske provincije i postanu pasivnim magjarskim mostom na more, a mi smo se uvijek nadali, da ćemo na temelju tog natisnutog zakona etapno ipak postignuti nešto za Banovinu. Dogodilo se obratno. Hrvati niesu zaboravili nikada, da su jednoč bili država, a Magjari vode politiku etapnog suzivanja i one nagodbe. To je 43 godišnje eksperimentovanje bilo previše jalovo, a da bi danas bilo još dizinteresovana Hrvata, koji bi bio uvjeren, da se Hrvatska može dostojno raz-

viti inače, nego kao svoja država sa posebnim gospodarstvom, vlastitim državnim kućanstvom. Branitelji unije ne znadu njoj u prilog navesti drugo, nego njezinu starinu, 800 godina. Nego to je politički vrlo nativan argument. U prvom redu, ta je unija 700 godina bilo čisto personalna, polu-luek je bila realna, a u nagodbi se razvila u podpunu podređenost. A baš ovi razmjerno najkraći posljednji periodi znače u razvoju naroda i država kudikamo više nego li sva ona stoljeća. To je doba rodilo, dočično poprimilo od francuzke revolucije, ideje narodnosti i konstitucionalizma. Prije je izključivi subjekat državne vlasti bio vladar, sada ona počiva poglavito na narodu samom; prije su sadržaj državne zajednice bili jedino interesi dinastija i nekih privilegovanih, ako se smieno izraziti, internacionalnih staleža, sada stupaju na to mjesto obće interesi narodne kolektivnosti. Do pred sto godina su sva gravamina Hrvatske sastojale u pogibjelji ukinuća uređeno *latinskog* jezika, sada ona sačinjavaju ogromni niz neprocjenjivih političkih, gospodarskih i kulturnih interesa. Po novim se principima preobrazilo lice cijeloga svijeta. I njihova primjena nije se ograničila na samu Europu, napredni narodi su na tim temeljima organizovali i kolonije. Dosta je spomenuti veličanstveni svjetski savez najrazličnijih naroda i država, Englezku, kojoj se uzor može tražiti tek u svetskoj starorimskoj federaciji.

Kod nas je jedino ostalo sve pri starom, mi smo država, tako nas zovu, a bez jednog praktičnog državnog atributa.

I sadašnja kriza je od onih periodičnih, ona nema na sebi ništa posebnoga, jer proističe iz posve istog objektivnog stanja kao i druge. Tek je dobila poseban kolorit, koji podsjeća na osobu, koja sjedi na stolici ugarskog ministra predsjednika. Grof Khuen, jer u isto doba ne može biti magjarski premijer i hrvatski ban, jer ne može da istodobno osobno miori obje zemlje, odlučio je, da taj posao obavi u Banovini kroz svoje alter-ego. I poslao je prijedlog diplomatu da pacificira, dočično u spava Hrvatsku. Nije uspio, a onda je poslao drugoga, graničarskog stražmešta, da dresira, dočično začuši Hrvatsku bez državopravnih softizama prvog diplomatskog alter-ega.

Ovo je kauzalni razvoj hrvatskih prilika i stoga se ova kriza ima upotriebiti sa većini izkustvom, nego li prijašnje, maniti se palijativnih sredstava i udariti zlo u njegovo korijenje. Doba nije pedesno ni to revolucije ni državne prevrate, jedno je ipak moguće, a to je i dužnost omladine, koja je kroz sve unionišćene eksperimente znala sačuvati svoje radikalstvo temeljito: i načelno opozicionalizovati Banovinu i od svakog Hrvata učiniti nepomirljivog protivnika ovog nesnosnog državopravnog stanja, koje u sebi uključuje sve druge naše nesreće.

Obrazlažući još su par rieči drugi dio rezolucije, koji se bavi uvjredom, koju je grof Khuen, prigodom razprave u ug. saboru to pravaškom memorandumu, nanio čitavom hrv. narodu, dok je memorandum i Sisiarićevih dodatak, govornik izrazuje ćudjenje, što takova rezolucija dolazi sa strane pravaša, koji hoće da se izdaju za „revolucionarce“, a ovih su dana predali u bečke kancelarije jedan „lakajski memorandum“, kojim bi se sloboda naroda „koja se krivlju radja, htjela osnovati na papiru“. Izjavljuje na koncu, da bi na mjestu grofa Khuenta

jednako odgovorio na interpelaciju, jer da onakvi akti i spadaju u koš.

Skupštinom zavlada veliko uzbuđenje. U polemikama proti ovim izvodima navadaju razni govornici, kako su svi ustavi i sve slobodine na koncu samo papir i uzimlju energično u obranu memorandum, iz kojega ni prije ni poslije g. Mijušković nije iznio ni jedan sami „lakajski izraz“. Pače je dokazao, da mu ni sadržaja ne zna.

Redovita se debata pretvorila u nerednu oću i žestoku diskusiju. Na koncu se sve stiša, jer g. Mijušković najavljuje svoju rezoluciju, u kojoj se dakako svak nadao energičnijim „krvavijim“ protestima. Ta je rezolucija sadržavala kao i prva izraz simpatija za zagrebačke kolege, a onda poziv stranaka na izb. kooperaciju proti režimu — da se onemogući zavuek banove, kao Rakodczy, Rauch i Cuvaj!

Što je to imalo značiti? Ili su ta 3 bana nabrojena kao tipovi, kakav smije, a kakav ne smije da bude nagodbeni ban (onda smo s Pejačevićem, Tomasićem i Khuenom bili zadovoljni), ili se iza toga krije ipak načelno stanovište, i onda zašto ga ne naglasiti, kad se već ne će da primi prva rezolucija? Pravaši, a s njima veći dio naprednjaka i neki Srbi izjave se odlučno proti toj nagodbenoj rezoluciji.

Nju će tek prihvatiti, ako se iza tih triju imena doda „i sve nagodbene vlade“. Nego na obće ćudjenje, a na pravi uzid nekih, g. Mijušković, koji je čas prije pladizirao za krv, „revoluciju glave“ proti lakajstvu pravaških pripirnatih zahtjeva, izjavi, da je taj dodatak — neprihvatljiv; može se jedino zauzeti stanovište proti „Rakodczaju, Rauchu, Cuvaju i svim *neparlamentarnim* nagodbenim vladama“!

Je li g. Mijušković bio svjestan onoga što je taj čas predlagao? Je li se tog časa sjetio, da je Rauch otac, da je sam Khuen bi „parlamentarni“ ban, jer je svaki od njih imao većinu? O tomu, kako je ta većina bila skalupljena, ne smije da govori nijedan pristaša politike koalicije iza izbora u Brodu. Na taj predlog skupština je uzavrela. Svakomu je bila jasna užeina istina: s kupština bečkog ak djaštva, koje su uvijek izitalo svojim radikalizmom, nije se dičila na pravaše i nepravaše, na Srbe i Hrvate, na „lakaje“ i — revolucionarce, — nego teško je i izreči — na nagodbjenake i protunagodbjenake.

Vrlo je blizu bila sramota, da se skupština raspusti neobavljena posla, kada i g. Mijušković izjavi, da je našao modus, da prihvaća stanovište radikalaca i da će svojoj rezoluciji dodati klauzolu „i za sadašnjih događaja proti svim nagodbenim vladama“.

Skupština je u tili čas zaboravila svoje pravašnje ogorčenje i u izjavu popratila neutaživim pljeskom. Ali je taj pljesak ipak utražila — ponovna izjava g. Mijuškovića.

On se predomislio, i ne može ni na kojoj formi prihvatiti protunagodbenu klauzolu, on ostaje kod svoje netaknute rezolucije....

Ono što se pred malo vremena držalo upravno nemogućim, danas je eto činjenica: nagodbjenjaštvo je zarazilo i omladinu, a zarazilo ju je, jer ga se, da se pokriju stranačke svrhe, unášalo u nju u odjeći znanosti, napretka, realnosti i famoznih Hin-kovićevih državopravnih teorija.

To što je skupština gotovo jednodušno poprimila rezoluciju u prvotnoj formi, dok je secesionario jedini g. Mijušković sa još jednim Sribinom i dvojicom Hrvata, protestujući „proti rezoluciji, a osobito drugom dielu“, ne može da popravi porazan dojam ove skupštine.

Katastrofa koalicije dirnula je i mladost, i sistem će imati podmladak, velik na rieči i sofizimima i pun „krvi“, ali ta će krv biti jednako nepogibeljna kao i ona što mirno kolo svojim žilama. Ovo zlo ne smijemo kriti, hoćemo li mu na vrijeme pre-dressiti. Magjaroni rastu!

Skupština je primila ovu rezoluciju: Cjelokupna hrv. i srp. akad. omladina u Beču pozdravlja udiviljenjem borbu svojih

drugova na zagrebačkoj universi i prihvaća solidarno sve zaključke sveobće djake skupštine. Pridružuje se posebice njihovom apelu na sve narodne stranke u Banovini, da u ovom ozbiljnom času zabace stranačku borbu i zametnu *ujedinjenim redovima nepostupiv* borbu cijeloga naroda proti sistemu u njegovim temeljima za potpunu emancipaciju Kraljevine Hrvatske, onemogućujući najširoim izb. kooperacijom, da u hrv. sabor ulazi oruđe neprijatelja domovine.

Cjelokupna hrv. i srp. oml. u Beču preziru odbija od svog naroda uvrede, kojima je dne 1 t. mj. magjarski ministar predsjednik Khuen, odgovarajući u ug. saboru na interpelaciju u memorandumu stranke prava, bezprimjerno bezobzirnošću nastojao poniziti Hrvatsku i njezina državna prava.

Aktuelnost trializma.

„Reichspost“ priobćuje iz pera odličnog austrijskog političara grofa Ludw. Grennevillea članak pod naslovom „Trialistische Bestrebungen“ (Trialistička nastojanja).

U uvodu konstatuje pisac, da se je povjest hrvatske politike obožavila za dva zanimiva dokumenta. Jedan je predstavka 55 hrvatskih zastupnika iz Hrvatske, Dalmacije, Istre i Bosne na cara, kojom se zahtjeva razriješene ugarsko-hrvatske zajednice i državopravno sjeđinjenje svih hrvatskih zemalja u nerazdruživoj svezi u habsburškoj monarkiji, što se postavlja kao historički i praktično osnovani zahtjev. Drugi

dokument jest jedan odgovor na interpelaciju u ugarskom saboru, u kojem se odgovor označuje izpravnom viest, da se članovi razpuštenoga sabora pripravljali na svečanu izjavu u smislu pravaške predstavke. Ovi dokumenti dadu zaključivati na to, da hrvatski političari drže, da je došlo vrijeme, da odlučnije nego dosede sliede pravac k trializmu.

Zatim nastavlja doslovno: „O trializmu dade se govoriti. Tres facient collegium, veli stara rečenica, koja, upotrebljena na naš slučaj, kaže, da se u kolegiju najmanje trojice ravnopravnih članova može stvoriti pravi zaključak, dočim u zajednici, sastojećoj od dva samo kompacienta (dualističko) nije moguće većina, pa se dade pomisliti brutalno podčinjjenje volje i probitaka jednoga diela volji i probitcima drugoga. U tom smislu nisu uvaženi državoslovci i državnici zazirali, da trializam označe manjim zlom u prispodobi s dualizmom. S gledišta probitaka ukupnoga carstva imao bi se stoga trializam prije pozdraviti, nego zabaciti. Samo o jednom bi se prije trebalo jasno sporazumjeti.

Mi Austrijanci u starom smislu te rieči postali smo izkustvom, stečenim s Ugarskom, nepovjerljivi prema državopravnom vokabulariranju, koje dolazi i u hrvatskoj predstavci, naime proti „suverenog državnog samostalnosti i nezavisnosti“.

U Ugarskoj vladajuća oligarhija dala je tomu pojmu sadržaj, koji u svojim praktičnim posljedicama zanijekuje ratio leges pragmatičke sankcije. „In omnem casum, etiam contra vim externam“ — za svaki slučaj također (dakle ne izključivo) proti vanjskoj sili htio je taj temeljni zakon osigurati sjeđinjenje habsburškoga posjeda zemalja. Uza sve to je državopravna nagodba od god. 1867. i još više njezino tumačenje, koje od godine do godine biva separatišćinje, onemogućilo, da monarkija može ustanoviti sa zajednički stvorenim zaključkom, što se ima osigurati, koji su interesi njezinim sastojinama tako zajednički i važni, da za njihovo osiguranje zajednička moć imade služiti kao posljednje sredstvo zajedničke politike. Ugarska je dapače u svojem zak. čl. XII. iz 1867. godine (§ 8.) jasno razlikovala između zajedničkih i nezajedničkih vanjskih posala. Teritorijalna cjelokupnost monarkije, koja nam je bez dvojbe

najdraža stvar, vriedi za pravo danas kao jedini nedvojbeni zajednički probitak. Ne realpolitička svrha, kojoj mora služiti cilj sastav monarkije — nijedna državopravna uredba nije samoj sebi svrha — svrha, dana time, što zemljopisni položaj našu monarkiju spaja u jednu naravnu prometnogospodarstvenu jedinicu; ova svrha i njezino ostvarivanje putem zajedničke prometne politike u velikim crtama, prepuštena je partikularističkom zaključivanju svake državne polovice. Sredstva naše zajedničke politike su zajednička; ciljeve iste pako — a politika država služi sve to više prometnogospodarstvu — može si svaka pola monarkije sama odabrati, može ih i proti drugoj poli okrenuti. Sve to samo za ljubav „suverenog nezavisnosti“. Proti ovog nelo-gič, koja je izravno protivna svrsi sastava naše monarkije, morali bismo se oprijeti; u tri diela podjeljeni partikularistički nastanak vanjske politike ne bi bilo nikakvo poboljšanje dualizma. Ni snaga monarkije, nada sve njezina obranbena snaga, ne smije se ni u dvoje, ni u troje dieliti; njezino jedinstvo i jedinstvenost potrebna je u trializmu kao i sada.

Ne možemo misliti, da hrvatski političari izrazu suverena nezavisnost hoće da dadu magjarski sadržaj. Nezavisna od Ugarske, nezavisna od Cislajtjanje, da; ali ne nezavisna od ukupne monarhije, u koliko ukupno carstvo iziskuje pojedine sile svojih sastojaka, a vanjski ciljevi njihovu uporabu, moraju se ustanovljivati jednim jedinstvenim stvorenim zaključkom; nezavisna dašto i od ukupnog carstva u svemu, što za ovu svrhu ukupnog carstva nije neophodno potrebno. Ovakvo mi pomisliamo položaj skupine hrvatskih zemalja u trializmu“.

Konačno izjavljuje grof Crenneville, da bi Hrvatima takav položaj tim radje želio dati, što već i zemljopisni položaj čini hrv. zemlje manjom prometnogospod. jedinicom ciele Imonarhije. Iz političkih razloga želio bi autor članka, da Hrvatska bude zadovoljna. Vjernost Hrvata, koji su s vojnicima ciele monarhije na stotinama bojista krv proljavali, da sjeća na dužnost zahvalnosti prema Hrvatima. Vjeruje, da su i odgovisvateљи adrese prodahnuti jednakim mišljenjem vjernosti i poštovitnosti. Samo da bi se željelo, da sami Hrvati ne počinjaju takve pogreške, kao što je ona od 1790. hrv. stvališa, počinjena iz bojazni od germanizacije i centralizacije, pa ona od 8. kolovoza 1861., kad je hrvatski sabor, izjavljujući se za svoju nezavisnost od Ugarske, uzkratio odašiljati svoje delegate u carevinsko vieće.

U svom interviewu izišom u „Budapester Correspondenz“ izjavio je ban Cuvaj o trializmu sliedeće: „Mi u Hrvatskoj zapravo i nemamo samostalno organizirane trialističke stranke. Takve je tendencije, do anekisje Bosne i Hercegovine, zastupala bivša Stručevačka stranka na temelju svog programa od godine 1894., i to dosta skromno i ne agresivno. Nakon nekisje stvari su se u Hrvatskoj znatno promienile. Otdada je stranka prava u tom pravcu oštrije izstupila, a glavnu svoju pobudu za trialističke tendencije crplja je iz nezadovoljne održane konferencije svih pravaških zastupnika iz Hrvatske, Slavonije, Bosne, Hercegovine, Dalmacije i Istre. Ja sam već u svom prvom govoru izjavio, da se različitim idealnim težnjama, s kojima ta stranka svoj program ukrašava, obično ne priklanja osobitu važnost. No ako ove težnje prekorače granice dopustivosti, bit ću prisiljen da točno označim granice dozvoljenog, a u času, kad bi usljed toga bila ugrožena državna zajednica s Ugarskom, poslužit ću se mjerama, koje bi se u tom slučaju pokazale potrebnima“.

Dakle gosp. Cuvaj zgrće pest i prieti se pravaštvo oštirim mjerama. Vrlo je zabavno, kako si mali Moric predstavljava sve ovo!

Državna agrarna banka.

Beč, 10. veljače.

Ministarstvu financija podastiraju pravila za osnivanje jedne „Državne agrarne banke“ za cilju monarkiju. Na čelu ove akcije nalazi se predsjednik ovdješnje agrarne centralne. Temeljni kapital nove banke iznosi 10.000.000 kruna, a povisiti će se automatično na 25 milijuna kruna.

Cilj je ovaj banci, koja će i u Dalmaciji otvoriti više filijala, da podupire zemljoradnike dajući im hipotekarne zajmove uz povoljne uvjete. Banka će uz ostalo gledati Dalmaciju i Gradišku, naime u predjelima gdje još ima kmetstva, nastojati, da kmetima udeli potrebite zajmove, da mogu do sada od njih obradivano gospodarstvo zemljište odkupiti.

Kako čujem, ministar financija vitez Zaleski namjerava uz neke male promjene potvrditi ta bankina pravila, tako da bi ova banka još prije jeseni mogla započeti svoj rad. Nominalna dionica iznosi K 500.

U ovdješnjim se agrarnim krugovima nadaju da će kapital ove banke kroz malo godina porasti i do 100 milijuna s obzirom na humanitarno djelovanje banke, koja se pomišlja kao neki uzrok trgovačkim bankama. Agrarna banka davati će zajmove uz 6 po sto izplatitve kroz 25 godina.

Crnogorski se seljaci bune.

Kotor, 12. veljače.

Amo se javlja iz Crnogore, da se crnogorski seljaci u okolini skadarskog jezera bune protiv talijanskog društva, koji ima monopol duhana. Kod zadnje vage Talijani su plaćali crnogorski duhan iznad svake cijene. Uzalud je vlada intervenirala preko njezinih organa. Sada su seljaci zaključili, da ljetos ne će saditi duhan u nadi, da će na taj način prisiliti Talijane, da im bolje plaćaju isti.

Iz hrvatskih zemalja

Gradnja ličke željeznice.

Narupat vlastina, koje su se čitile o gradnji ličke željeznice, da se ta željeznica ne će u obće graditi, a ako se i bude gradila, da će imati karakter lokalne željeznice. Kor. Bureau ovlašten je priobćiti, da je ban Cuvaj na upit na potpunom mjestu bio osiguran, da će se lička željeznica na svaki uvjet graditi, da je u svim predražajima već sklopljen ugovor i da se ne će graditi kao lokalna, već kao državna željeznica.

Sloga Hrvata u Bosni.

„Hrvatska Zajednica“ donosa sljedeće saobćenje: „3. i 4. o. m. središnji odbor H. N. Z. Zajednice obdržavao je svoje izvanredno zasjedanje. Prisustvovala su tome zasjedanju sljedeća gospodara: dr. Jozo Sunarić, Mirko pl. Gjurkovečki, dr. Ivan Pilar, dr. Luka Cabrijić, Kosto Gjebić-Marušić, Mihajlo Rebba, Ivo Gjebić-Marušić, Mijo Dusper, Nikola Precca i Stipo Subašić. Od strane vlasti prisustvovali je sjednicama politički pristav Gluck. Predmet razpravljanja je bilo pitanje o pomirbi (fuziji) između H. N. Z. Zajednice i H. Kat. Udruge. Vijećanje je proteklo dostojno i stvarno, te je na koncu primljen jednodušno sljedeći zaključak:

Središnji odbor H. N. Z. prihvaća u principu pomirenje (fuziju) između H. N. Z. i H. K. U.

Prije provedenja fuzije imade nadbiskup vrhbosanski Nj. Pr. dr. Josip Stadler u svom službenom organu „Vrhbosna“ objelodaniti ukinuću interdikt nad H. N. Z. po već ustanovljenoj stilizaciji po dru. Joži Sunariću.

Imade se radi važnosti predmeta ponovno sazvali plenarna sjednica središnjega odbora H. N. Z., koja će definitivno utvrditi modalitete fuzije. To će se izvanredno zasjedanje sazvali dne 5. ožujka u Sarajevu.

Prie toga imade se izplatiti mišljenje vijećnih ličnosti u narodu o tom predmetu.

Naknadni izbor u Bosni.

Dne 10. o. m. objavljen je izbor kurije hercegovačkih gradova. Kandidat ujedinjenih Muslimana Ademaga Mešić izabran je ogromnom većinom. Kandidat koaliranih samostalaca miralemovaca Hućkal dobio je kamo 143 glasa.

Iztraga proti zagrebačkom redarstvu.

Vladin savjetnik Trnski vodi iztragu radi djakih demonstracija. Do sada su preslušani redarstveni, predsjednik podpornog društva Baričević i ranjeni filozof Pomoć. Pogovara se, da je iztraga po felababu Jagića iz zapala, jer se dokazalo, da se nije držao izdanih zapovijedi, već je samostalno uređovao svojim jur poznatim načinom.

Neuspjeh magjarske izložbe u Zagrebu.

Pred desetak dana bila je u Zagrebu otvorena izložba mađarske kućne industrije. Prirredjivači ove izložbe bijahu Mađari iz Pešte. Kako izložbu osim službenih osoba nije nitko posjetio, to je zaključeno. Izložbeni je odbor bio nakano preneti izložbu iz Zagreba u Osijek, no nakon ovog neuspjeha odustao je od toga.

Darovi hrv. narodu.

Kako se doznaje, donieti će „Katolički List“ darove zagrebačkoga nadbiskupa Posilovića hrvatskom narodu. Darovi će iznositi 1.640.000 kruna, pa su namijenjeni prosvjetnim institucijama.

Gospodarski pregled.

Deficit gojenja duhana.

Primamo iz Vrgorske krajine: Ova krajina po sebi je siromašna, radi nerodice. Najveća je uzdanica pučanstva ove krajine gojiba duhana, ali i ova mu je od male koristi, a osobito odkada je u Vrgorcu glasoviti kontrolor Prousek.

Odkad je taj narodni sisavac na upravi, sadi se manje od tri milijuna strukova. Ima posjednika koji imaju povije kmeta, te ovi do sada imali su svaki svoju dozvolu, a inače nije moglo ni biti, jer oni su vlastini obradivati zemljište, a gospodaru davati samo njegovu isu; dočim gospodar Prousek ovim kmetim ove godine nije htio izdati dozvolu, nego da njihovi dotični gospodari uzmu samo jednu dozvolu za sviju. Nu ovo je nemoguće, jer vlastnik ima svoju osobitu saditbu, pa kako da svoju i onu kmetova uvrsti u jednu. Tako da zabrani kmetu dozvolu na zemljištu, koje je vlastin vjetovito obradivati dajući dio svom gospodaru?

Dosljedno volji Prouseka, kmeti bi bili lišeni blagodati sadiobe duhana, jer nemaju vlastitoga posjeda ili ako ga imaju, nemogu usaditi onoliko koliko zakon propisuje. Očito je da se ovim nanaša golemo šteta koli gospodaru, toli kmetovima. Pače radi ovakoga postupanja i drugih neurednosti pri vrganju neki su od prvih posjednika u Vrgorcu i Vrgorskoj krajini batalili saditbu kao S. J., i M. M. na kojih se je vlastništvo sadilo preko 140 tisuća strukova, te koji su se i sami bavili najracionalnije gojibom duhana, da se je u iste ugledao težak.

Se molbe upravljen na vlasti, te jadicovanja po novinam, ostale su svrla na vrbi. Pače se gospodar Prousek i njegovi doušnici Bepe i Pušić hvastaju da su pristupili, što se više tuže i piše protiv njima. Zaključujemo, da nam dotične nadležnosti odvijetuju: je li ovo promicanje i unapređivanje gospodarstva, te proviđenje oskudnim i siromašnijim?!

Znamu li za ova zlorabljenja dotični zastupnici, zagovaratelji zapuštenih?!

Dajemo im na znanje, upozorujući ih da je još na vrijeme ona: „Principij obsta, sero medicina paratur.“

Naši dopisi.

Zadar, 10. veljače. O aferi popa Banova sa kapetanom g. Supičićem, koji su poznati našem občinstvu, vele se je govorilo ovih dana, najviše pak u krugu višeg klara.

Banov je u tu svrhu dolazio čim, da se posavjetuje, kako bi izašao život, da ova procjepa, ali mu nije upalilo positić, da drugi njegovu sramotu pokrivaju.

Gospodin kapetan odbio mi je prepoznitu molbu oprovrugnica navedenih činjenica, pa je dotičnu izjavu morao smotati i kao oparen otić s broda. Banov je mislio, da će mu uvijek lukavština pomoći, ali ovoga puta prevario se je u računu, pa neka grizka sebi prste! Prolaskanje „N. L.“ vriedilo je „Banovu kao djavlu tmanjan!“

Poznato je, da je Banov na sastanku

hrvatske stranke, ovdje obdržanom lanske godine, prigodom propale Tončičeve kandidature, izstupio iz hrvatske stranke, nezadovoljan popuštanjem g. Blankina, koji je, kako on reče, žrtvovao Tončića, da spasi sebi kotar.

Kako je to dakle, da ga „N. L.“ uzprkos tome i danas drži svojim sumišljenikom?

I ovdje se stalno krije dvojništvo vječnog kamaleonta, koji se sam razodkriva, da mu se ljudi u lice smiju.

Pop Banov prije Tončičeve kandidature javno je odobravao izstup demokrate proti svećenstvu, jer da je za svećenstvo samo crkva (vidi ti njegove skrupuloznosti! Tači bocca...!), ali kad je protivništom demokrate propao Tončić, demokrate nije mogao više ni čuti ni viditi, osuđujući konubij ovih sa hrvatskom strankom.

Malo mjeseci poile toga utiče se on opet „N. L.“ i prima njegove porugljive hvale!

Ovo vam je zrcalo njegovo na odgovor njegovom lažnom izpravku.

U ostalom o popu Banovu imamo mi još dosta toga zabilježena na našem rašaru, ali radi tu d je obraz i njegova stalaža prištedi čemo mu mnogu gorku čašicu, sve dok nam bude moguće podnašt njegovo izjavljanje.

Spit, 12. veljače. „Sloboda“ javlja da je otvoren natječaj za upravitelja mjestne trg. škole, te onako ferizejski, kako znadu ljudi oko „Sl.“ nadodaje: „Nadamo se, da će bez dvojbe biti imenovana osoba, koja će odgovarati za ovu struku.“ Čudnovato, kako se gospoda zagrijavaju, što će biti imenovan upraviteljem trg. škole, a podmuklo podmeću sadašnjem privremenom upravitelju g. Mrduljašu, tobože, kao da on ne bi odgovarao za ovo mjesto, a iz dakele narinuli bi prof. Stefanina, zagripljivog strančara, na jedan zavod gdje to ne smije da bude.

Imenovanje g. Mrduljaša pozdravljeno je, da je već i vrijeme, da stupi na ovo mjesto naš čovjek, jer da nam je bilo dosta poznatog Flashmana. Malo vremena kasnije pune se stupci „Sl.“ napadajima na g. Mrduljaša, jer da će on potporučniški školu, a dapače gospoda su zašla puno daleko, kada su pisali da Dr. Alfirević i g. poglavar daju pravac gosp. Mrduljašu, zašto da je imenovan profesorom g. Butković i neki klerikal iz Istre. Gosp. Butković im je na to odgovorio izpravkom, da on nije imenovan profesorom nego da privremeno tumači knjigovodstvo; oni se dapače pozivaju na gosp. Gjikovića, a što ga tu ulazi g. Mrduljaš?

Dapače u jednom broju od nazad par dana napadaju katehetu gosp. Dr. Carevica, kao da on hoće silom narinuti vjeronauk u školu.

Kako vidimo, gospoda oko „Sl.“ htjela bi da na upravu dodje njihov Stefanini ili tko drugi iz familije.

Gospodo, ostavite u miru zavode i nemojte svagdje uvlačiti strančarstvo, kako ste naučili, jer tako i samu mladež kvarite vašim pisanjem, premda sva zna, da vaše pisanje ne odgovara istini, nego da je ono onako po vašu, tendenciozno.

Makarsko Primorje, 7. veljače: Famosni Antičić, koji je se pod zlatnom erom poglavara Simonelli-a stekao bio patent detektiva; onaj Antičić koji se po buništu izraelove štampe još slavi ko kakav narodni dobrovot; onaj Antičić, koji se smatra pozvanim da desno i lijevo lekcije dieli i svakoga upućuje na vršenje značičnih dužnosti, svojim primjerom i vladanjem sero protivno uči, tako da bi se teško našlo nastavnika, koji bi onako sustavno i cinički zanemario najelementarnije svoje dužnosti, kako se to i u napredku njegove škole od godina vidi. Da i ne ponajavim poznate činjenice postoi, proganjanja neudne djece, razdavanja sramotnih pjesama, uckanja na vjeronučitelja, što je sve stoput dokazano, dostatne su meštrove odsutnosti, a da nas uvjere o njegovu maru u školi.

Prošloga prosinca nabrojismo mu 11 dana izočnosti; za minulii sječanj naše su bilježke zapale, pa bi zamolili meštara, da nam on sam kaže: koliko je dana bio u školi? Veljače je stopro na početku; kroz prvih šest dana Antičić je tri dni štrajkovao. Na 1 bio je u sjednici oboć, vieća, na 3. i 6. bio je na sudu, pa još kad se uzmu u obzir dva blagdana, 2. i 4. onda su igarska djeca u šest dana imali samo 1 dan škole. A i taj dan kažu nam vidoci, da su djeca ušla i izašla, jer je meštara bio shrvan trudan i drieman. Kad se na ovo sve promislil, onda ne možemo

već divit se Jobovoj ustrpljivosti—nadležnih vlasti, koje gledajuć ne vide i slušnih vidoci, ne razume. Na makarskom sudu meštara je Pere poznata ptica, kojoj se slabo vjeruje. Poznata je naime stvar da u Igranom postoji jedna družba, koja se vada i za svaku parnicu u Makarsku goni. Na čelu ju je poštenjak Petar, koji po javnim lokalim i ulicam grada srećaš gdje ju napućuje i vodi, a kad zaviriš u hodnike c. k. suda reče te zaoboli motreć mrku i potuljenu čeljad, što čeka da se zalupa onako, kako je izmustrjena. Mi se nadamo da će pravda božja i ovoj raboti na kraj stati, pa nas čisto veseli, što je harambaša, ove klete čete počeo na sudu gubiti kredit.

To je sve danas, a za vremena pristava Konta Pavlovića Petar je sa starim kancelistom Pečićem, sinom mu Gjigjem i Doturam Barom onamo vedrio i oblačio; vješao i sa vješla po čefu snimao. Oh blaženih vremena, uzdahnuti će tužni meštara, kad se je na moju samu rieč božica pravda u prah i pepeo obračala, a sad mi se uzkručuje i dignuti tri prsta, da svojim zlatnim i medenim jezikom kažem barem ono što mi srce zbori, makar se i ne gledale tanke daleke istine. Pa nećete da se dižeš proti sudcima koji ne vide „ljudskih slaboba“?!

Progonstva pravaša. Primamo iz Gornjega Primorja: Kakve prilike vladaju u gornjo-primorskoj občini, ne služi na javu iznositi. Dosta je reči, da je našoj občini načelnik Petar Andrijašević. Občina na sve moguće načine progoni pristaeše stranke prava, čemu se mi u eri razvikanog demokratizma i utvarštava ni najmanje ne čudimo. Iz onako nenaravna braka ništa plemenita ne izađe! Da će pak same nadležne vlasti slepo odobrali bezdušnu rabotu občinskih faktora, tomu se mi u snu nismo nadali.

Dostatan je ovaj slučaj, da svakoga osvjedoči o grdobii ponašanja nekih javnih ljudi.

U Gornjem Primorju imade šest zakletih lugara. Četiri su pripadala utvarškoi stranci i najsrmatnijoj agitaciji vodili u svojim odlomcima za Cingriju. Dvojica su pripadala pravaškoj stranci: Cvitanović iz Podaca i Despot iz Zaostroga, koji glasovaoše za Drinkovića. Malo je vremena prošlo, kad lugari pravaši primise od občine odluku, da su sa službe dignuti — naravno bez ikakve disciplinarne iztrage. Protiv odluci občinskog vieća lugari su na Zemaljski Odbor utok učinili, koji od mjeseci tamo leži, a da nikakav odgovor nisu dobili.

Občina u dogovoru sa Poglavarstvom u Makarskoj već je nove lugare, pokorne služe Petra Andrijaševića, imenovala i zaklela. Naša dva lugara osobno su otišla na Poglavarstvo, kad poglavar g. Benković nije bio u Makarskoj, da se prituže radi nezakonitog postupka. Znate što je rekao šumski povjerenik Viktor Wünek lugaru Čvitanoviću, kad mu je rekao, da ga progone jedino zato, što je pravaš? On mu je odgovorio: **uprav zato!** Despot je pitao razlog, zašto ga se iz službe odpušta, kad mu se u službi nigda u ničemu zamirilo nije. Šumski nadzornik Jenčić mu je odgovorio, da je to volja namjješništva. Na što mu je Despot liepo odvratio, da se što slična može dogodjati pod vladavinom bana Cuvajca.

Lugar se pritužio c. k. komesaru L., koji mu je obećao, da će stvar poglavaru na povratku prikazati.

Šumski nadzornik Jenčić, taj nazovi liberalac od pete do glave i demokratouutvaršak najfinije pasmine, premda nije bio ima godina i godina u našim krajevima, a ipak zato zadne mnaših dnevnica potezati, na sami predlog nezakonite gornjo primorske občine progoni najradišnije i najsavjesnije lugare. Zašto? Jer su pravaši!

Stavljamo na srce ovake nemile pojava našim zastupnicim, da nas, ako je moguće u eri Ivčevića i Cingrije, od sličnih progonstva zaštite.

Iz grada i pokrajine.

Svečanost posvete i ustoličenja presv. biskupa objavljena je u nedjelju i u ponedjeljak, prama utanačenom programu. Posvetu je obavio presv. nadbiskup Dr. Pulišić, a asistirahu posvećeniku presv. g. biskupi Dr. Marčetić i Palunko. Kao obred posvete već dugo vremena nije u Šibeniku objavljen, mnogobrojno građanstvo nagrnulo je u Baziliku. Prisustvovalo je ceremoniji i načelnik Dr. Krstelj sa

občinskom upravom. Na večer su, nastojanjem občine, u čast svečaru paljeni vatrometi uz koncertiranje „Šibenske Glazbe.“

Grad se već prvoga dana počeo oblačiti u svečano ruho, a drugo dana kuće u ulicama, kuda je procesija imala prolaziti, bijahu okičene trobojnim zastavama i sagovima. Na ulazu u grad kod kazališta Mazzoleni občina je dala podići krasan stavokul, koji je na pročelju u sredini imao grb biskupa (plamteće srce sa geslom: Charitas, Labor — Juvabit rad), na desno grb Hrvatske, a na lijevo grb občine šibenske. Unatoč kiši, Poljana i ulice gradske bijahu prepune sveta. Po starodrevnom običaju biskup je unišao u grad jašući na magli, a zatim je procesionalno, uz sudjelovanje svih civilnih i vojničkih vlasti, svećenstva, družtva, školske mladeži, uz svirku glazba šibenske i vojničke te uz slavljene zvonova prolazio glavnom ulicom do Stolne Bazilike, gdje su pročítani kraljevski reskript i papine bule o imenovanju. Preko pontifikalne mise biskup je držao svoj nastupni govor koji imaše za osnov: „Budite čvrsti u vjeri“, koji je bio od velikog dojma na slušateljstvo i radi sadržine te temperamenta kojim je bio izrečen. Nekoliko rieči u sredini nastupnog govora rekao je presv. biskup na talijanskom jeziku i to — kako je sam naglasio — buduć mu neki izrazili želju, da drži govor i u drugom jeziku, čemu im On udovoljava, „ako znam, da su i oni hrvatski moj govor podpuno razumjeli.“

Preko mise pjevao je zbor uz pratnju orhestra pod vrstnim ravnanjem g. Zuljana misu od Gounoda. Od velikog efekta bio je motet „Sacerdos est pontifex“, tenor vič. Don Rudolfa Piana, od pjevan varrednim shvaćanjem, čuvstvom, ritmom, jakošću i timbrom glasa.

Na dineru digao je čašu presv. svečar u zdravje Sv. Ocu Papi te Nj. Veličanstvu kralju izličić zasluđe siedoega vladara za Crkvu i vjeru katoličku. Dao je izražati nadi, da će ga u njegovoj težkoj zadaci podupirati koji „politička vlast, toli velenčenja gospoda, koja toplim rodoljubljem ravnaju občinom grada Šibenika“, kao i ostale obćine biskupije. Vjera, moralnost i socijalna sloga moraju biti temelj rada i biskupa i svih čimbenika, osobito onih kojima su na srcu blagostanje i čast vlastite domovine i koji žele iztaci njezin prestij njezina prava. Nazdravlja Poglavaru našu sarj: Kalebčić, Načelniku Dr. Krstelju, s nama gostima, gradu Šibeniku i cijeloj biskupiji.

Kot Poglavar gosp. Kalebčić, u dogovoru na nazdravicu, izrazuje presv. biskupu čestitanja u ime Nj. Veličanstva i Vlade izrazujući želju i nadu, da će presv. biskup, svojom učenošću, religioznošću, radom, kojim se vrinama iztakao i kao župnik, u kratko vrijeme vidjeti šibensku biskupiju podignutu do velike visine.

Načelnik Dr. Krstelj daje izražaja veselju, što je takova muža dobio Šibenik, ali ne samo Šibenik već i cijela naša hrvatska domovina. Naše doba trebalo je takovog čovjeka, kakav je presv. Pappafava, kada se pod imenom civilizacije i napredka napada vjeru i širi nemoralnost. Knjiga djelovanja presv. svečara puna je dobrih diela, što ih dosada činio, pa kao načelnik Šibenika i kao Hrvat čuti se radostnim, što će presv. Pappafava tu knjigu svojih dobrih djela puniti dalje na korist Šibenika. Želi mu, kad dođe čas te bude zaklopio svoje trudne vedje, da mu bude utjehom, da je uvijek djelovao i sve sile ulagao na dobro svoj naroda.

Nazdravicu načelnika popratila je glazba udaranjem narodne himne, koju su ugledni gosti stoječke saslušali.

Za ovi svečanost objelodaniše svećenička organizacija jedan epigram, štovatelj jedan sonet, svećenici hrvatske biskupije pjesmu na latjnskom jeziku itd.

Prvo pastirsko pismo. Primiti smo Prvo pastirsko pismo presv. biskupa Pappafave svećenstvu i puku šibenske biskupije. U ovoj svojoj poslanici govori presv. biskup o svom biskupskom zvanju; dotiče se moralne nevolje liberalizma, demokratizma, koji navieštije rat Crvi, svećenstvu i vjeri; obraća se Kaptolu, duobrižnicima, kojima preporuča da rade za puk, za mladež; pozdravlja redovno svećenstvo itd. Posebice obraća se nastavnicima, upućujući ih u njihovu radu na velikog filozofa, teologa, eksegeta, govornika, pjesnika i pedagoga, Nikolau Tommassa. Napokon apelira presv. biskup na sve vlasti, da brane Crkvu božju i svećenike, jer Crkva i svećenici moćni su podržavatelji javnog poredka i podporni prijestolja.

Prosvjedna skupština u Drnišu. Pišu nam iz Drniša 11. ov. mj.: Današ

se je imala ovdje držati velika skupština radi prilika u Banovini, ali je bila od političke vlasti zabranjena.

Hrvatski Sokol u Kaštelima obdržavati će svoj društveni ples u sriedu dne 14. veljače t. g. Kako je poznato svi plesovi i zabave bile su u Kaštelima od vlasti zabranjene usljed tifusa, koji je vladao, nu pošto je minula svaka opasnost, vlast je dozvolila sve zabave.

Položio izpit. Gosp. Miho Ivanović, sudbeni prislusnik na mjestnom okružnom sudu, položio je ovih dana s dobrim uspjehom sudstveni rigoroz na sveučilištu u Lavovu. Čestitamo!

Drniš, 11. veljače. Vrli pravaš, prvi občinski prisjednik, zauzetni trgovac i po-

sjednik gosp. **Vjekoslav Nakić** vjenčao se jučer sa mišivdom i dražestnom gospođicom **Danicom Aralica** iz Drniša.

Od svega srca obojici čestitamo, moleći dragog Boga, da im puteve bračnog života posipa srećom, miljem i obiljem.

Živio naš dragi Vjekoslav sa svojom krasnom Danicom!

Vlak pregazio kočiju, konja i kočijaša. Jučer u jutro oko 9^h, vlak dolazeći iz Perkovčica pregazio je kod stanice sv. Jurja kočiju, konja i kočijaša obitelji pok. Dr. Krste Kovačevića. Konj je parnuo, a stanje kočijaša je beznadno.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.)
Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik:
JOSIP DREŽGA.

General Caneva u Rimu.

Rim, 13. veljače. General je Caneva odlučio po nagovoru ministra predsjednika Giolittija što prije povratiti se natrag u Tripolis, da se s njegovim povratkom umiri javno talijansko mnijenje, koje još uvijek drži, da je Caneva bio od ratnog ministra kao nesposoban za vođenje rata opozvan. Prvobitna se je namjera, da Caneva prisustvuje otvoru komore, morala napustiti.

Turska ne uzmiče.

Carigrad, 18. veljače. Porta je izjavila, da nije moguće sklopljenje mira, dok god Italija ne povuče dekret o aneksiji Tripolisa. Italija pak izjavlja, da apsolutno ne može dekret povući.

Na Balkanu vrije.

Petrograd, 13. veljače. Crnogorski ministar vanjskih posala Gregorović, za svog boravka u Petrogradu, izjavio je u jednom intervjuu, da nipošto ne dieli optimističke nazore diplomacije o položaju na Balkanu. Tripolitanski rat uzrujao je

živce Balkancima, pa nije isključena mogućnost, da Turska bude od balkanskih državnica zaskočena. Turska nalazi se u predvečerju vojničke diktature.

Bojkat protiv Talijana.

Pariz, 13. veljače. U Tunisu pučanstvo je proglasilo otvoreni bojkot protiv Talijana.

Engleska i Njemačka prama sporazumu.

Berlin, 13. veljače. Boravak engleskog ratnog ministra Haldane-a u Berlinu, u času kada se držalo da je sukob između Njemačke i Englezke neizbježiv, naišao je u novinstvu na simpatične komentare.

London, 13. veljače. Ministar rata Haldane povratio se amo te je u ministarskom vijeću izvjestio o svom boravku u Berlinu.

Priznanje republike u Kini.

London, 13. veljače. Dinastija Mandžu priznala je republiku.

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Cuvajeva demisija?

Zagreb, 13. veljače. I ako se iz Beča i Budimpešte uporno tvrdi, da ban pl. Cuvaj za njegovog zadnjeg boravka u Beču nije kralju podnio demisiju, ovdje se s obzirom na to, da magjarska opozicija traži njegovo odstranjenje, ipak drži, da će ban biti kroz kratko vrijeme prisiljen da odstupi. Pače se govore da će ga naslijediti grof Erdödy.

Komesar dolazi.

Zagreb, 13. veljače. Saznaje se, da se je grof Erdödy izjavio, da uz sadašnje prilike u Hrvatskoj ne bi pod nijedan uvjet preuzeo bansku stolicu. On da nema razloga, da se omrazi sa čelom hrvatskim javnim mnijenjem. Drži se za sialnim, da će ban Cuvaj, ne uspije li mu kod novih izbora dobiti većinu, biti imenovan kraljevskim komesarom.

Cuvaj i dvorski krugovi

Beč, 13. veljače. Kod jučerašnjeg primanja nadvojvodkinje Zite od Parme, supruge budućeg prijestolonasljednika, nije bilo bana Cuvaja.

O demonstracijama u Pragu.

Prag, 13. veljače. Kada je u demonstraciji od nedjelje djactvo spalilo magjarsku zastavu, nagrnula je policija, te se dočepala ostatka zastave. Postupanje policije bijaše tako izazovno, da se je obćinstvo stavilo na stranu djakata ter počelo bombardirati policiju kamenjem. Situacija je postajala sve ozbiljnija. Kada bi neki demonstrant bio po policiji uapšen, navališe da ga otmu. Policija je mlatala sabljama te ranila više od 20 osoba, a jedno 30 zatvorila ih, ponajviše radi odpora protiv policije. Među uapšenima ima i medicinara, pravnika, bankovnih činovnika i djaka trgovačke akademije. Trebalo je 40 redara, da uzmognu razpršati demonstrante.

Novinarski kongres u Zagrebu odkazan.

Beč, 13. veljače. Ovdje je obdržavan sastanak sveslavenskog novinarskog saveza. Iz Zagreba dođoše suradnik „Hrvatske“ Vukelić i urednik „Pokreta“ Wilder, koji izvjestiše o groznim prilikama u Banovini te o nemogućnosti da se novinarski kongres obdržava ljetos u Zagrebu, kako je bilo zaključeno. Na to je zaključeno je ustanoviti dioničarsko društvo za osnatak slavenskog brzojavnog dopisnog uređa. Napokon primljena je rezolucija protiv bjenešćem nasliju u Banovini, u prvome redu proti zatiranju opozicionog novinstva.

Bezkatmatni zajam obćini Paga.

Beč, 13. veljače. U parlamentu se prosuli glasovi da će ministarstvo financija kroz malo dana udovoljiti molbenici paške obćine, da joj država udeli zajam od 260 hiljada kruna izplativ kroz dvadesetpet godina. Dotičnu je molbenicu učinila paška obćina još godine 1908. Dakle nakon subližu tri i po godine približuje se njezino rješjenje.

Nasljednici Aehrenthala.

Prag, 13. veljače. „Narodni Listy“ javljaju, da će magjarski ministar predsjednik grof Khuen naslijediti grofa Aehrenthala u ministarstvu vanjskih posala, budući zdravlje Aehrenthalovo loše. U tom slučaju Lukacs postao bi magjarski ministar predsjednik.

Beč, 13. veljače. Naproti vjestima praških „Narodni Listy“ ovdje kola glas, da će Aehrenthala naslijediti zajednički ministar financija barun Burian, a zastupnik na carevničkom vijeću dr. Baernreither imao bi doći u Bosnu i Hercegovinu kao civilni guverner, budući se kani ukinuti mjesto vojničkog poglavice zemlje.

Dr. Zumić u Sarajevu.

Sarajevo, 13. veljače. Dvorski savjetnik u zajedničkom ministarstvu financija dr. Tošo Zumić prispio je i preuzeo vođenje posala šestog odjela. Dr. Zumić izjavio je novinarima, da će ostati u Sarajevu samo za kratko vrijeme, a to dok se oporavi dvorski savjetnik Gjurković, koji je do sada stajao na čelu onog odjeljenja.

Kriza u ugarskom ministarstvu.

Budimpešta, 13. veljače. U ministarstvu predstoji kriza. Vlada je nemoćna prama odporu Justhovaca, koji u pitanju izborne reforme uživaju pomoć bečkih krugova.

Zdravlje grofa Aehrenthala.

Beč, 13. veljače. Ministar vanjskih posala grof Aehrenthal proveo je i prošlu noć sasvim loše. Bolest napreduje i nema za sada nikakova izgleda, kada bi mogao odputovati izvan Beča da se malo okripi.

Česko-njemački spor.

Prag, 13. veljače. U jučerašnjoj sjednici nacionalne komisije, koja je trajala četiri sata, nije došlo do sporazuma u pitanju reforme novog zemaljskog reda i saborskog izbornog prava glasa. Zastupnici obih naroda izraziše svoja mnijenja o pojedinih na dnevnom redu stojećim tačkama.

Za obnovu trojnog saveza.

Rim, 13. veljače. Talijanski poslanik u Londonu bivši ministar vanjskih posala Tittoni dolazi u Rim. Ovaj njegov dolazak u savez je s obnovom trojnog saveza.

Dobrotvor Schulvereina član gospodske kuće.

Beč, 13. veljače. Govori se, da će njemački pjesnik Rosegger, koji je svojedobno bio začetnik akcije za primose njemačkom Schulvereinu, biti imenovan članom gospodske kuće.

Put kralja Petra u Atenu.

Beograd, 13. veljače. Novine javljaju, da je između srbskog i grčkog kabineta postignut sporazum glede putovanja kralja Petra u Grčku. Dan i približe obavijesti o kraljevju putovanju bit će s vremenom obznanjene.

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 3 REDKA U MALOM OGLASNIKU PLAĆA SE 40 PARA; ZA SVAKI DALJNI REDAK 10 PARA VIŠE. ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POPUST. — PLAĆA SE UNAPRED.

TRŽI SE KROVNI KAROVU OBAVIJEST GLEDE NAŠIH OGLASNIKA U MALOM OGLASNIKU; DOBITI CE ODGOVOR SAMO ONDA, AKO NAM PRIPROŠALJE MARKU ILI DOPISNICU ZA ODGOVOR.

Trabakuo „Mali Ante“
prevoza 20 tonalata, u dobrom stanju, obisribjen sudjem za vino, prodaje Niko Frian u Privča-Luci.

POKUČSTVO sastojice iz jedne spavace sobe, kuhinje, sivačnog stroja itd. prodaje se radi odlaska iz Šibenika. Pobilje obavijesti daje uprava „Hrvatske Rieči“.

MEDA finog vrca anog imade na prodaju kod P. Č. i. Hrvatske Zadržavanje Janjina. Razasije se u posudam po 5 kg uz cieniu od Kr. 850 franko Janjina — Uprava.

NA QBALI jedno pomješće za iznajmiti Obavijesti daje uprava našeg lista.

TRAŽI SE za pokrajnju čovjeka praktična, marljiva, koji se razumi u gospodarstvo, po mogućnosti oženjenog bez djece a uz gospodarstvo nadziranje radnika i nadzor jedne radnje

STAN od 3 sobe, kuhinje i muzgrednih prostorija traži obitelj bez djece. Ponude neka se šalju na upravu „Hrvatske Rieči“.

UTIJAVANJE u svjetlo obavija vješto i brzo Filomena udova Feleta, kuća Belanarić kod Paste.

Kuća u Varošu, naštri poda, sa sviljom, prodaje se obratni se na upravu našeg lista pod brojem 130

HARMONIUM, sa tri registra, skoro nov, prodaje se. Obavijesti daje uprava našeg lista.

OGLAS.

Javljamo P. N. općinstvu da smo već započeli radom u našoj modernoj krojačnici na obali kod Hotel de la Ville, pod upravljanjem i krojenjem modernog krojača, koji može poslužiti svakovrstnim rezanjem.

Cijene su štofe i izradbe odijela veoma umjerene.

Primaju se naručbe za štofe i odijela i iz vani.

Prva Dalmatinska Tvornica Prediva i Tkala u Šibeniku
PAŠKO RORA I DRUG.

Ženske

koje hoće, da očuvaju svoju kožu, naročito od ljetnih pjega, a koje hoće da dobiju i da održe meku kožu, neka upotrebljavaju kod pranja samo **STECKENFERDÖV SAPUN** od lilljanovog mlička (Znak Steckenferd) od BERGMAN & COMP. Tetschen a. E.

Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

VELIKA ZLATARIJA GJURO PLANIČIĆ

VIS - - STARIGRAD - - VELALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA

ŠIBENIK.

Hrvatske narodne poslovice
uredio V. J. Skarpa, ciena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavija se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Jeste li bolesni?

Badava

saobćujem svakome, kako sam ja od dugogodišnje bolesti na plućima (sušice, upale grla i zadnje) ozdravila. Ne tražim za to nikakove odštete. Činim to samo, pošto sam za moje bolesti, kada su svi za me bili izgubili svaku nadu, bila odlučila, ako najdem sredstvo vom spasu, da to objavim na moj trošak u svim novinama. Gospođa F. Krizek, Prag II. - Br. 2007. (Ceska). - -

Grubišić & Comp.

u Šibeniku

Održavnistvo i stovarište za umjetno gnojivo

CALCIUMCIANAMID-A

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia).

Upute i razjašnjenja o uporabi na zahtjev badava i franco.

Marko Markovina

Split

Telefon 93.

Skладиšte i Zastupstvo

Peći i šparherda,
Eternita
Cijevi, dimnjaka i pločica
keramike

Stakala prostih i ornamentalnih
Papendeka tankog i debeloga
Zahoda porculane i t. d.

Pokučstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke cienne samo kod dobro poznate trgovine

A. DELFIN, Šibenik.

tapetarska i drvodjelolka radionica

Predplatite se na „Hrvatsku Rieči“!

VELIKA ZLATARIJA GJURO PLANIČIĆ

VIS - - STARIGRAD - - VELALUKA

ANT. SPLJET

ANT. SPLJET (SPLJET) - -

Muštravane, čimbe, salje, bešave.

ARTUR GRIMANI I DRUG - ŠIBENIK.

Papirnica - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igračke.

REMINGTON PISAČI STROJEVI

Vrpce i potrebštine za strojeve sviju sistema.

Specialitet: PAPIR ZA PISAČE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.

Gramofonske ploče! ODEON (dvostruk) Kruna 4. - JUMBOLA (dvostruk) Kruna 2.50.

oooooooooooooooooooo

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žilica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drogo kovini.

Bogati ilustrovani cjenik. Tvorničke stalne cene.
Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

Bolestni na plućima, na grlu,

-- na zaduhi --

Tko hoće da se riješi plućnih bolesti ili grlobolje, pa i u težem stupnju, tko hoće da ozdravi od zaduhe, ma kako ona bila stara i činila se neizlječivom, neka se obrati na **A. Wolffsky** Berlin N. 37, Weissenburgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvale daju jamstvo za uspjeh njegovog liječenja. — Knjižice badava.

„Djački Dom“ u Zadru

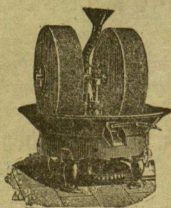
KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obstrbu (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpjenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesečni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u pripravni tečaj za srednje škole (gimnaziju, realku itd.) Za uslove obratiti se ravnateljstvu.

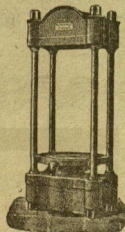
Pravila šalju se besplatno.

Ravnateljstvo.

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO-
:: :: DARSKIH STROJEVA :: ::

RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS

:: TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. ::

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjećivanja po našim inženirima, proračuni, nacrti badava.

Dobiva se u drogariji

V. VUČIĆA

-- Šibenik --

Papir i tuljevi za cigarete
ABADIE
PARIS
Dobiva se u svim trafikama

AUGUST ŽIGON — ŠIBENIK.

PRODAJEM SVAKOVRSNIH KOŽA NA MALO I VELIKO. PRIMAJU SE I PISMENE NARUČBE IZ VANA UZ POUZEC. A POZNATIM I :: BEZ POUZECA DO IZMINUCA UTAJENOG ROKA IZPLATE. ::
IMAJEM VELIKU ZALUHU OPELA I RADIJOSU SVAKOVRSNE OBUČE I OPANKA. IZRADJUI SE BRZO I TAČNO PO NAJFINIEM I MAJMODERNIEM SISTEMU. PODPISANI SE OSOBITO PREPORUČUJE GG. CROVINCIMA, C. KRALI. VOJNOSTVU, URUŽNICIMA I FINANCIAL. STRAŽARIMA. PRODAJE SE TANDIER I NA MIESEČNE OBROKE.

Austrijsansko parobrodarsko društvo na čionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:

- Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posli. odne povratok svake subote u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslije podne; povratok svake sriede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslije podne; povratok u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslije podne povratok u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta svake sriede u 5 poslije podne; povratok u utorak u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković D (irgovačka)
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratok svake nedjelje u 2.30 poslije podne.
- Trst—Vis (irgovačka)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslije podne povratok svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvudgje naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH

St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Vrlo putu nagrađene.

Žiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi. razpela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cjenama daje se badava.

Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škrijnom, ne plaća naručitelj.

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

zanim za takove, koji su si poremetili djelovanje želudca, bilo prehladom ili neumjerenošću, bilo vanjem slabe, teško probavljive, prevruće ili prehladne hrane, te si time navikli grčeve, nadimanje i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dra. Engel-a

osobitu pomoć. Baldrianum pomaže osobito u početku bolesti, jer predusreće teške posljedice bezsanici, vrtoglavici i druge preznake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najboljeg Samoskog djelatnog korenja te sladorača od tršnje i maline. Poradi svog sastavka čini Baldrianum redovitu stolicu i okrepljuje uobće cijeli organizam.

Budući da ne sadržaje nikakvih štetnih sastavaka, mogu ga bez pogibelji, kolima i bezsanici, vrtoglavici i druge preznake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najboljeg Samoskog djelatnog korenja te sladorača od tršnje i maline. Poradi svog sastavka čini Baldrianum redovitu stolicu i okrepljuje uobće cijeli organizam.

Ljekarne u Šibeniku razasijaju 3 i više boca Baldrianum Dr. Engela uz snižene cene za cijeloj Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!

Traži se jednostavno:

Baldrianum dra. Engel-a

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE
- - - BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. - - -

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZETERNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. - NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - -

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama, Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cene su vrlo umjerene, te domaći potrošaoci ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe, se iz vana.

-- NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. --

PRIJE UPORABE

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijenajest za komade od I-e vrsti K 2-40

„ „ „ „ „ II-e „ „ „ „ „ 1-60

Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40

„ „ „ „ „ IV-e „ „ „ „ „ —80

POSILIE UPORABE